

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ**

16 березня 2016 р. № 1-рш

м. Запоріжжя

Справа № 03/62-15

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання другого відділу досліджень та розслідувань територіального відділення від 21.12.2015 № 03-285-спр, додаток від 24.03.2016 № 03-15-спр до цього подання та матеріали справи № 03/62-15 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку комунальної установи «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради (вул. Седова, 31, м. Запоріжжя, 69057; код ЄДРПОУ 05498890) (далі – КУ «Обласний наркологічний диспансер», Диспансер),

ВСТАНОВИЛА:

Справу № 03/62-15 розпочато розпорядженням від 16.12.2015 № 127-р адміністративної колегії територіального відділення за результатами здійсненого контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринку платних медичних послуг у зв'язку з наявністю діях КУ «Обласний наркологічний диспансер» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуги з профілактичного наркологічного огляду з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о та на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

КУ «Обласний наркологічний диспансер» відповідно до свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи серії А01 №024413 зареєстровано 01.08.2003 за № 1 103 105 0004 002879 та відповідно до довідки АА №812314 від 25.04.2013 включений до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (код ЄДРПОУ 05498890). Основним видом діяльності Диспансеру є спеціалізована медична практика (код за КВЕД-2010 86.22).

Рішенням Запорізької обласної ради від 29.11.2007 № 45 комунальна установа «Обласний клінічний наркологічний диспансер» перейменована на комунальну установу «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради.

КУ «Обласний наркологічний диспансер» є юридичною особою та діє на підставі статуту, затвердженого рішенням Запорізької обласної ради від 29.11.2007 № 45 та зареєстрованого державним реєстратором виконавчого комітету Запорізької міської ради від 11.12.2007 за №1 103 105 0004 002879 (нова редакція) (далі - Статут).

Згідно зі Статутом, Диспансер в своїй діяльності керується законами України, нормативними актами Міністерства охорони здоров'я України, нормами податкового законодавства України, що регулюють діяльність неприбуткових закладів, інших діючих

нормативних актів України, рішень Запорізької обласної ради, наказів управління охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації та Статутом.

Згідно зі Статутом, КУ «Обласний наркологічний диспансер» має самостійний баланс, рахунки в установах банків, реєстраційні рахунки в органах Державного казначейства України, печатку зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штамп і фірмові бланки. Диспансер є підпорядкованим, підзвітним та підконтрольним Запорізькій обласній раді, а також підвідомчий управлінню охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації.

Диспансер, відповідно до покладених на нього завдань, здійснює, зокрема, проведення платних обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів категорій осіб, які мають професії та займаються видами діяльності, для яких є обов'язковим первинний і періодичний профілактичний наркологічний огляд згідно з чинним законодавством (пункт 3.3 Статуту). КУ «Обласний наркологічний диспансер» є неприбутковою установою (пункт 6.1 Статуту).

Оскільки, протягом 2015 року – січня – лютого 2016 року Диспансер надавав платні медичні послуги, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», КУ «Обласний наркологічний диспансер» в частині надання медичних послуг є суб'єктом господарювання.

Перелік послуг, які можуть надаватись в державних та комунальних закладах охорони здоров'я за плату, встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти». До зазначеного переліку включено, зокрема попередні профілактичні медичні огляди при прийнятті на роботу та для отримання посвідчення водія транспортних засобів (крім випадків, коли медичні огляди проводяться за направленнями органів державної служби зайнятості), медичні огляди для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами, а також відповідні періодичні профілактичні медичні огляди.

Постановою Кабінету Міністрів України від 06 листопада 1997 року № 1238 «Про обов'язковий профілактичний наркологічний огляд і порядок його проведення» (далі – Постанова КМУ від 06.11.1997 № 1238) затверджено Перелік професій та видів діяльності, для яких є обов'язковим первинний і періодичний профілактичний наркологічний огляд (далі – Перелік), та Порядок проведення обов'язкового профілактичного наркологічного огляду громадян. Профілактичний наркологічний огляд категорій осіб, які мають професії та займаються видами діяльності, зазначеними у Переліку, проводиться за рахунок замовників.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.11.1997 №339 «Про вдосконалення системи профілактичних протиалкогольних та протинаркотичних заходів та обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за № 586/2390 (далі – Наказ № 339), затверджено Інструкцію про профілактичний наркологічний огляд та його обов'язкові обсяги (надалі – Інструкція про наркологічний огляд).

Відповідно до пункту 2 Інструкції № 339, профілактичний наркологічний огляд громадян **проводиться в наркологічному закладі за місцем постійного їх проживання.** Перелік наркологічних закладів державної форми власності, які проводять профілактичні наркологічні огляди, визначається наказами Міністерства охорони здоров'я України. Перелік наркологічних закладів комунальної форми власності, які проводять профілактичні наркологічні огляди, визначається наказами Міністерства охорони здоров'я управлінь охорони здоров'я місцевих державних адміністрацій. Профілактичні наркологічні огляди громадян, проведені в інших медичних закладах, вважаються недійсними.

Згідно з пунктами 7, 8, 13 Інструкції про наркологічний огляд, профілактичний наркологічний огляд проводиться за програмою, яка передбачає мінімальний базовий обов'язковий обсяг обстежень (**лікарський наркологічний огляд, психологічне тестування; лабораторне дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові**), а також індивідуальні додаткові обстеження, за результатами яких громадянину видається сертифікат про проходження профілактичного наркологічного огляду (форма № 140-о (облікова).

Проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів є платним та,

відповідно до пункту 5 Інструкції про наркологічний огляд, проводиться за рахунок замовників.

Лікарі-наркологи, що проводять профілактичні наркологічні огляди, зобов'язані пройти навчання сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів за програмами, затвердженими Міністерством охорони здоров'я України, що передбачене пунктом 2 Порядку навчання лікарів-наркололів сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів, затвердженого Наказом № 339, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.12.1997 за № 587/2391 (далі – Порядок навчання лікарів – наркололів).

Наказом від 10.02.2012 № 134 Управління охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації та наказом від 22.06.2015 № 655 Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації затверджено перелік закладів охорони здоров'я Запорізької області, яким надано право проводити профілактичні наркологічні огляди, а саме: КУ «Обласний наркологічний диспансер», КУ «Бердянський психоневрологічний диспансер» та КУ «Мелітопольський психіатричний диспансер».

Наказом по Диспансеру від 28.02.2014 № 24-Д з 01.03.2014 створено відділення по проведенню обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів по спеціальному фонду та затверджено Положення про надання платних медичних послуг Диспансером (нова редакція).

До штату відділення входять, зокрема лікарі-наркологи Диспансеру у м. Запоріжжя та лікарі-наркологи центральних районних лікарень області (крім Мелітопольського, Бердянського та Веселівського районів), які прийняті до штату відділення як зовнішні сумісники.

Диспансером з зазначеними центральними районними лікарнями області укладені договори про спільну діяльність, згідно з якими:

- лікарні проводять лабораторне дослідження активності гамма-глутамілтрансферази сироватки крові (далі – лабораторне дослідження на ГГТ);
- Диспансер здійснює лікарський наркологічний огляд та психологічне тестування громадян, що проживають (працюють) на території обслуговування лікарні, при цьому будь-які взаєморозрахунки між цими закладами не проводяться.

Відтак, у центральних районних лікарнях області, при наявності результатів лабораторного дослідження на ГГТ, Диспансером надається тільки послуга з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о.

У м. Запоріжжя Диспансером проводяться обстеження: лікарський наркологічний огляд, психологічне тестування та лабораторне дослідження на ГГТ, за результатами яких видається сертифікат про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о.

Отже, протягом 2015 року, січня – лютого 2016 року послуга з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о надавалася Диспансером в центральних районних лікарнях області (крім Мелітопольського, Бердянського та Веселівського районів) як окрема послуга, в м. Запоріжжя – в комплексі з послугою з проведення лабораторного дослідження на ГГТ.

Дослідження становища КУ «Обласний наркологічний диспансер» на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о проведено у відповідності до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.02 №49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за №317/6605 (далі – Методика).

Об'єктами дослідження є:

- КУ «Обласний наркологічний диспансер»;

- послуга з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о.

Відповідно до Інструкції № 339 проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів є платним.

Тарифи на послугу розраховані Диспансером самостійно та затверджені наказами по Диспансеру у «Прейскурантах цін на обов'язковий профілактичний наркологічний огляд» та у Витягах до цих прейскурантів, згідно з якими зі споживачів за послугу з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о стягується відповідна плата.

Отже, надання послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о здійснюється Диспансером за відповідну плату, тобто є предметом господарського обороту, а відтак, є **товаром**.

Продавцем товару є Диспансер, якому надано право проводити зазначені огляди.

Покупцями товару є громадяни, в тому числі юридичні особи в інтересах своїх працівників, які виконують функціональні обов'язки та займаються видами діяльності, для яких є обов'язковим первинний і періодичний профілактичний наркологічний огляд відповідно до Переліку, затвердженому Постановою КМУ від 06.11.1997 № 1238, зокрема для отримання громадянами посвідчення водія транспортних засобів, для отримання громадянами дозволу на право зберігання, носіння та використання вогнепальної зброї.

Товарними межами ринку є послуга з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, оскільки для покупців товару за показниками взаємозамінності, подібності призначення не існує взаємозамінних товарів.

Територіальні (географічні) межі досліджуваного ринку, з урахуванням вимог розділу 6 Методики, визначаються шляхом установа мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживачів, придбання товару (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

Наказами Управління охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації від 10.02.2012 № 134 та Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації від 22.06.2015 № 655 визначено перелік медичних установ області, яким надано право проводити профілактичні наркологічні огляди, серед яких КУ «Обласний наркологічний диспансер», який розташований у м. Запоріжжя.

Для забезпечення проведення обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів в районах Запорізької області до штату Диспансеру зовнішніми сумісниками прийняті лікарі – наркологи центральних районних лікарень області (крім лікарень Мелітопольського, Бердянського та Веселівського районів), які здійснюють лікарський наркологічний огляд та психологічне тестування громадян, що проживають (працюють) на території обслуговування відповідних центральних районних лікарень Запорізької області.

Враховуючи, що профілактичні наркологічні огляди громадян проводяться лікарем – наркологом за місцем їх проживання, мешканці м. Запоріжжя можуть отримати послугу з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян лише у Диспансері; мешканці адміністративних районів Запорізької області (крім Бердянського, Мелітопольського та Веселівського районів) можуть отримати цю послугу в центральних районних лікарнях Запорізької області.

За таких підстав, територіальними (географічними) межами досліджуваного ринку є Запорізька область (крім Бердянського, Мелітопольського та Веселівського районів).

Часовими межами ринку визначено 2015 рік, січень – лютий 2016 року, як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок є адміністративні обмеження,

пов'язані з визначенням Управлінням (Департаментом) охорони здоров'я обласних державних адміністрацій переліку закладів охорони здоров'я, яким надається право здійснювати профілактичні наркологічні огляди громадян.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монополіне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Враховуючи, що в межах Запорізької області (крім Бердянського, Мелітопольського та Веселівського районів) право проводити профілактичні наркологічні огляди надано лише КУ «Обласний наркологічний диспансер», зазначена установа за підсумками 2015 року, січня – лютого 2016 року займає монополіне (домінуюче) становище на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, як така, що не має жодного конкурента.

Протягом 2015 року послуга з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о (далі – Послуга) надавалась Диспансером споживачам відповідно до цін, зазначених у «Витягах з Прейскурантів цін на обов'язковий профілактичний наркологічний огляд», затверджених наказами по Диспансеру.

Таблиця 1

№ п/п	Найменування Послуги згідно з Витягів з Прейскурантів цін на обов'язковий профілактичний наркологічний огляд	Наказ від 22.04.2014 № 37-Д, введено з 07.05.2014	Наказ від 20.04.2015 № 28-Д, введено з 05.05.2015	Наказ від 09.11.2015 № 53-Д, введено з 01.12.2015
		Вартість Послуги (грн)		
1.	Обов'язковий профілактичний наркологічний огляд на замовлення підприємств для працівників, які мають професії та займаються видами діяльності згідно з переліком, затвердженим Постановою КМУ від 06.11.1997 № 1238 (без лабораторного дослідження ГГТ)	30,02	41,25	48,20
2.	Профілактичний наркологічний огляд громадян, які мають професії та займаються видами діяльності, згідно з переліком, затвердженим Постановою КМУ від 06.11.1997 № 1238 (без лабораторного дослідження ГГТ) у т.ч.: - для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї; - для отримання посвідчення водія транспортного засобу	34,90	48,00	56,28

* Різниця у вартості Послуги на замовлення підприємств для працівників та для громадян зумовлена вимогами статті 197.1.5 Податкового кодексу України.

Порівняльний аналіз цін свідчить, що протягом 2015 року двічі відбувалося збільшення ціни на Послугу: у травні 2015 року - майже в 1,4 рази порівняно з ціною, що діяла до 04.05.2015; у грудні 2015 року - майже в 1,2 рази порівняно з ціною, що діяла з 05.05.2015 до 30.11.2015. В цілому зріст цін на Послугу у 2015 році (порівняно з цінами у 2014 році) склав 61 %.

Ціни на Послугу визначені на підставі Калькуляцій вартості послуг на обов'язковий профілактичний наркологічний огляд (далі – Калькуляції), затверджених головним лікарем Диспансеру, та доданих до кожної Калькуляції відповідних розрахунків: «Розрахунок вартості послуг з охорони здоров'я», який діяв з 07.05.2014 до 04.05.2015 (далі – Розрахунок 1), «Розрахунок вартості послуг з охорони здоров'я», який діяв з 05.05.2015 до 30.11.2015 (далі – Розрахунок 2) та «Розрахунок вартості послуг з охорони здоров'я», який діє з 01.12.2015 (далі – Розрахунок 3).

До витрат на Послугу (з розрахунку на одну послугу) включено:

- витрати на оплату праці персоналу (медичного, загальновиробничого, адміністративного) з відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

- накладні витрати (експлуатаційні витрати, амортизаційні витрати та інші витрати, які

розраховані шляхом множення прямих витрат по заробітній платі на розрахунковий коефіцієнт, визначений як співвідношення відповідних витрат до фонду оплати праці медичного персоналу по Диспансеру за рік);

- вартість бланку сертифікату;
- витрати на матеріали, реактиви та медичні вироби;
- рентабельність (25% собівартості).

До витрат на оплату праці медичного персоналу на Послугу включено витрати на оплату праці медичного персоналу, задіяного при наданні цієї послуги (лікаря-нарколога, медсестри, молодшої медсестри), визначених, виходячи із норм витрат часу (хвилин, згідно хронометражів) на надання однієї Послуги та заробітної плати медичного персоналу, зайнятого при наданні Послуги (в розрахунку за 1 хвилину).

Розрахунок витрат на оплату праці медичного персоналу, виконаний Диспансером при розрахунку тарифу на Послугу, наведений у таблиці 2.

Таблиця 2

Витрати	Витрати	Витрати	Заробітна	Витрати	Витрати	Заробітна	Витрати	Витрати	Заробітна
	робочого	на 1	плата 1	робочого	на 1	плата 1	робочого	на 1	плата 1
	часу на 1	послугу,	штатної	часу на 1	послугу,	штатної	часу на 1	послугу,	штатної
	послугу,	грн.	одиниці,	послугу,	грн.	одиниці,	послугу,	грн.	одиниці,
	хв.		грн/місяць	хв.		грн/місяць	хв.		грн/місяць
	Тариф на Послугу діяв з			Тариф на Послугу діяв з			Тариф на Послугу діє з		
	07.05.2014 до 04.05.2015			05.05.2015 до 30.11.2015			01.12.2015		
ЗП лікаря-нарколога 2/к	13	3,31	2307,25	0	0	0	0	0	0
ЗП лікаря-нарколога 1/к	0	0	0	13	4,21	2934,75	13	4,90	3485,63
ЗП медсестри 1/к	13	3,00	2095,50	13	3,25	2270,13	13	3,87	2697,5
ЗП молодшої медсестри	1	0,18	1674,75	1	0,19	1695,38	1	0,21	1915,38
Разом		6,49			7,65			9,07	

Як свідчить з таблиці 2, при розрахунку витрат на оплату праці медичного персоналу, задіяного при наданні Послуги, врахована, зокрема місячна заробітна плата 1 штатної одиниці:

- в тарифі, що діяв до 04.05.2015 (Розрахунок 1):
 - лікаря-нарколога 2 категорії (2307,25 грн),
 - медичної сестри 1 категорії (2095,50 грн),
 - молодшої медичної сестри (1674,75 грн);
- в тарифі, що діяв з 05.05.2015 до 30.11.2015 (Розрахунок 2):
 - лікаря-нарколога 1 категорії (2934,75 грн),
 - медичної сестри 1 категорії (2270,13 грн),
 - молодшої медичної сестри (1695,38 грн);
- в тарифі, що діє з 01.12.2015 (Розрахунок 3):
 - лікаря-нарколога 1 категорії (3485,63 грн),
 - медичної сестри 1 категорії (2697,5 грн),
 - молодшої медичної сестри (1915,38 грн)..

Як йдеться з пояснень КУ «Обласний наркологічний диспансер» (листи від 25.11.2015 №4441 та від 14.01.2016 № 122), в Розрахунках 2, 3 розрахунок витрат на оплату праці персоналу, задіяного при наданні платних послуг, здійснено, виходячи із штатних розкладів (по загальному та спеціальному фонду) Диспансеру, у зв'язку з чим, враховано саме 1 категорію лікаря-нарколога, яка є середньою по КУ «Обласний клінічний наркологічний диспансер». Крім того, більшість обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів проведено саме по м. Запоріжжя (60%) лікарями-наркологами 1 категорії за участю медичних сестер 1 категорії.

Зазначені пояснення Диспансеру не обґрунтовують порядку визначення розміру врахованих у Розрахунках 2, 3 витрат на оплату праці медичного персоналу за наступних причин.

Відповідно до статті 51 Бюджетного кодексу України, керівники бюджетних установ

утримують чисельність працівників, військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та здійснюють фактичні видатки на заробітну плату (грошове забезпечення), включаючи видатки на премії та інші види заохочень чи винагород, матеріальну допомогу, лише в межах фонду заробітної плати (грошового забезпечення), затвердженого для бюджетних установ у кошторисах. Згідно зі статтею 13 Бюджетного кодексу України, власні надходження бюджетних установ використовуються (з урахуванням частини дев'ятої статті 51 цього Кодексу), зокрема на:

- покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (за рахунок надходжень підгрупи 1 першої групи);
- організацію додаткової (господарської) діяльності бюджетних установ (за рахунок надходжень підгрупи 2 першої групи).

Як зазначалось вище, Наказом по Диспансеру від 28.02.2014 № 24-Д з 01.03.2014 створено відділення по проведенню обов'язкових профілактичних наркологічних оглядів по спеціальному фонду. Тобто, оплата праці медичного персоналу, задіяного при наданні Послуги, здійснюється виключно за рахунок коштів, що надходять до спеціального фонду Диспансеру (власних надходжень). Фінансування витрат на Послугу за рахунок коштів загального фонду не здійснюється.

Відтак, обчислювати в Розрахунках 2, 3 витрати на оплату праці медперсоналу, задіяного при наданні Послуги, з урахуванням в тому числі і заробітної плати медперсоналу по загальному фонду Диспансеру, з боку КУ «Обласний наркологічний диспансер» є безпідставним.

Згідно зі штатним розписом (по спеціальному фонду), затвердженим 10.02.2015 директором Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації, по Диспансеру (з 01.01.2015 по 30.11.2015), при наданні Послуги задіяні, зокрема:

- лікарі-наркологи - 10 штатних одиниць з урахуванням вакансій, в тому числі:
 - 3,5 штатних одиниць 1 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2709 грн, 2934,75 грн, в залежності від доплат);
 - 0,5 штатних одиниць 2 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2726,76 грн);
 - 4,25 штатних одиниць без категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2132,64 грн, 2326,52 грн, 2520,36 грн в залежності від доплат);
 - 1,75 штатних одиниць вакансії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2613 грн).
- медичні сестри - 8,5 штатних одиниць з урахуванням вакансій, в тому числі:
 - 3,5 штатних одиниць 1 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2095,5 грн, 2270,12 грн в залежності від доплат),
 - 0,5 штатних одиниць 2 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 1804 грн);
 - 4,5 штатних одиниць вакансії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2043 грн).

Тобто, окрім лікаря-нарколога 1 категорії (з заробітною платою 1 штатної одиниці 2934,75 грн) та медичної сестри 1 категорії (з заробітною платою 1 штатної одиниці 2270,12 грн), витрати на оплату праці яких враховано в Розрахунку 2, фактично у період травня – серпня 2015 року Послугу в м. Запоріжжі та у центральних районних лікарнях Запорізької області надавав також і медперсонал з нижчою заробітною платою (з розрахунку на 1 штатну одиницю). Зазначене підтверджується також: листами Диспансеру від 25.11.2015 та від 08.12.2015 № 4572; Тарифікаційним списком працівників КУ «Обласний наркологічний диспансер» (спецкошти) станом на 01.01.2015, який є Додатком № 1 до Умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ захисту населення України (у редакції Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства охорони здоров'я України від 21.04.2005 № 124/182) (далі – Тарифікаційний список працівників).

У зв'язку з підвищенням заробітної плати медичних працівників Диспансером складено Тарифікаційний список працівників станом на 01.09.2015 та здійснено перерахунок вартості Послуги з 01.12.2015 (Розрахунок 3).

Згідно з Тарифікаційним списком працівників станом на 01.09.2015, при наданні

Послуги задіяні, зокрема:

- лікарі-наркологи - 10 штатних одиниць з урахуванням вакансій, в тому числі:
 - 2,75 штатних одиниць 1 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 3217,5 грн, 3485,63 грн, в залежності від доплат);
 - 2,5 штатних одиниць 2 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2991 грн, 3240,24 грн, в залежності від доплат);
 - 4,25 штатних одиниць без категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2532,76 грн, 2763 грн, 2993,26 грн в залежності від доплат);
 - 0,5 штатних одиниць вакансії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 3105 грн).
- медичні сестри - 9 штатних одиниць з урахуванням вакансій, в тому числі:
 - 2,5 штатних одиниць вищої категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2626,52 грн, 2845,38 грн, в залежності від доплат);
 - 1,5 штатних одиниць 1 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2490 грн, 2697,5 грн, в залежності від доплат);
 - 0,5 штатних одиниць 2 категорії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2142,26 грн);
 - 4,5 штатних одиниць вакансії (з заробітною платою однієї штатної одиниці 2413,50 грн).

Тобто, окрім лікаря-нарколога 1 категорії (з заробітною платою 1 штатної одиниці 3485,63 грн) та медичної сестри 1 категорії (з заробітною платою 1 штатної одиниці 2697,5 грн), витрати на оплату праці яких враховано в Розрахунку 3, фактично у період з грудня 2015 року і по теперішній час Послугу в м. Запоріжжі та у центральних районних лікарнях Запорізької області надає також і медперсонал з нижчою заробітною платою (з розрахунку на 1 штатну одиницю).

Таким чином, Диспансером при розрахунку витрат на оплату праці медичного персоналу, задіяного при наданні Послуги, необґрунтовано враховано максимальні розміри заробітної плати

- в Розрахунку 2: для лікаря – нарколога 2934,75 грн та медичної сестри 2270,12 грн,
 - в Розрахунку 3: для лікаря – нарколога 3485,63 грн та медичної сестри 2697,5 грн.,
- в той час як відповідно до кошторису по спеціальному фонду та Тарифікаційному списку працівників Послугу надавали також і лікарі – наркологи та медсестри з нижчою заробітною платою.

Отже, враховані в Розрахунках 2, 3 витрати на оплату заробітної плати є завищеними.

Порівняння КУ «Обласний наркологічний диспансер» розміру заробітної плати медперсоналу, включеної до Розрахунків 2, 3, з розміром середньої заробітної плати по Диспансеру лікаря - нарколога (з 04.05.2015 по 30.11.2015 - 2613 грн; з 01.12.2015 - 3415,5 грн) та медсестри (з 04.05.2015 по 30.11.2015 - 2043 грн; з 01.12.2015 - 2655 грн;) є некоректним з причини, зазначеної вище: фінансування витрат на заробітну плату медперсоналу за надані Послуги здійснюється по спеціальному фонду Диспансеру, в той час як та середня по Диспансеру заробітна плата визначається з урахуванням видатків по загальному фонду, який не має жодного відношення до витрат на Послугу.

Разом з тим, в середньому, заробітна плата медичного персоналу (по спеціальному фонду), задіяного при наданні Послуги, склала:

- відповідно до штатного розпису по спеціальному фонду від 10.02.2015, діючого на момент встановлення тарифів на Послугу від 05.05.2015:
 - лікаря – нарколога - 2571,6 грн, медичної сестри - 2091,6 грн;
- відповідно до Тарифікаційного списку працівників станом на 01.09.2015, діючого на момент тарифів на Послугу від 01.12.2015:
 - лікаря – нарколога – 3068,8 грн, медичної сестри – 2530,5 грн.

Витрати на відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та накладні витрати розраховано шляхом множення відповідного коефіцієнту на розмір прямих витрат по заробітній платі. Враховуючи, що витрати на оплату праці медперсоналу є завищеними, то завищеними є і включені до Розрахунків 2, 3 витрати на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та накладні витрати.

Стосовно твердження Диспансеру, що вартість навчання лікарів – наркологів сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів не включено до розрахунків тарифу (лист Диспансеру від 14.01.2016 № 122), то Диспансером не надано підтверджуючих документів щодо проведення у 2015 році навчання лікарів-наркологів, разом з тим не надано розрахунок статті «інші загальновиробничі витрати».

Слід також зазначити, що відповідно до пункту 5 Порядку навчання лікарів-наркологів після завершення навчання лікарі – наркологи отримують Посвідчення про проходження навчання сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів за формою № 146-о, термін дії якого - 3 роки. Тобто, лікарі-наркологи проходять навчання за потребою.

КУ «Обласний наркологічний диспансер» (лист від 11.11.2015 № 4254) в Розрахунках 2, 3 на Послугу включено рентабельність/прибуток у розмірі 25% до собівартості Послуги. При цьому Диспансер посилається на пункт 3.3 розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації від 17.07.1997 № 350 «Про державне регулювання цін та тарифів», яким, з метою захисту споживачів та недопущення дискримінаційних цін, при узгодженні в облдержадміністрації тарифів на платні послуги, які надають лікувально-профілактичні та санітарно-профілактичні державні і комунальні заклади охорони здоров'я області, рівень рентабельності встановлюється до 25 % без врахування матеріальних витрат (до власних витрат).

Однак, включення Диспансером в Розрахунках 2, 3 на Послугу рентабельності/прибутку у розмірі 25% до собівартості Послуги є безпідставним за наступних причин.

Відповідно до пункту 3.1 Статуту, метою діяльності Диспансеру є надання висококваліфікованої спеціалізованої наркологічної та медико-соціальної допомоги дорослому, підлітковому та дитячому населенню Запорізької області. Основна діяльність Диспансеру не має на меті одержання прибутку.

Статутом (пункт 6.1) та Положенням про надання платних медичних послуг (пункт 6.1) визначено, що КУ «Обласний наркологічний диспансер» є неприбутковою установою та її внесено до Реєстру неприбуткових установ та організацій (рішення ДПІ у Орджонікідзевському районі м. Запоріжжя від 08.01.2008 № 372).

Плата за надані КУ «Обласний наркологічний диспансер» послуги надходить до Диспансеру у вигляді власних надходжень бюджетних установ, як плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю.

Положенням про надання платних медичних послуг Диспансером (нова редакція) (пункт 6.6) визначено, що кошти, які надійшли як плата за послуги Диспансеру, відповідно до частини 4 статті 13 Бюджетного кодексу України використовуються на покриття витрат Диспансеру, пов'язаних з організацією та наданням цих послуг та на організацію основної діяльності Диспансеру.

Згідно з пунктом 12 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України, бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими.

Оподаткування неприбуткових установ та організацій у 2015 році здійснюється відповідно до Податкового кодексу України (прийняття 02.12.2010 № 2856-VI), який набрав чинності з 01.01.2011. Статтею 133 Податкового кодексу України визначено перелік суб'єктів, які є платниками податку на прибуток.

Так, відповідно до підпункту 133.1.1 пункту 133.1 статті 133 Податкового кодексу України, платниками податку на прибуток є суб'єкти господарювання – юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами, крім, зокрема: бюджетних установ; громадських об'єднань, політичних партій, релігійних, благодійних організацій, пенсійних фондів, метою яких не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій.

Отже, врахування неприбутковими бюджетними установами – комунальними закладами охорони здоров'я, при розрахунку вартості обов'язкових платних медичних послуг прибутку не передбачено вимогами діючого законодавства.

Відповідно до пункту 10 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України (Перехідні положення) нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, Державної податкової адміністрації України та інших центральних органів виконавчої влади, прийняті до набрання чинності цим Кодексом на виконання законів з питань оподаткування, та нормативно-правові акти, які використовуються при застосуванні норм законів про оподаткування (в тому числі акти законодавства СРСР), застосовуються в частині, що не суперечить цьому Кодексу, до прийняття відповідних актів згідно з вимогами цього Кодексу.

Зважаючи на викладене, будь-які норми, що прийняті до набрання чинності Податковим кодексом України або одночасно з ним, можуть застосовуватися лише в частині, що не суперечить нормам цього Кодексу.

Плата за надання медичних послуг повинна бути економічно обґрунтованою, а враховуючи те, що, відповідно до законодавства, державні та комунальні заклади охорони здоров'я є бюджетними неприбутковими установами, то ними надаються послуги фактично за собівартістю.

Таким чином, включення КУ «Обласний наркологічний диспансер» до прямих витрат в Розрахунок 2 та Розрахунок 3 на Послугу завищених витрат на оплату праці лікаря-нарколога та медичної сестри, на відрахування на соціальні заходи та накладних витрат, а також встановлення рентабельності/прибутку при визначенні вартості Послуги, призвело до встановлення економічно необґрунтованої ціни на Послугу.

Такі дії були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки при наявності конкурентного середовища на ринку відбувалося б змагання між суб'єктами господарювання. Тобто Диспансер, у разі наявності значної конкуренції на ринку, змушений був би розраховувати та застосовувати економічно обґрунтовані ціни на Послугу.

Дії комунальної установи «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради, які полягають у встановленні необґрунтованих цін на послугу з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи, що Послуга надається КУ «Обласний клінічний наркологічний диспансер» в межах м. Запоріжжя та районах Запорізької області (крім Бердянського, Мелітопольського та Веселівського районів), ціни на Послугу є єдиними в зазначених межах, тому в ході розгляду справи № 03/62-15 змінено територіальні (географічні) межі (об'єднано межі м. Запоріжжя та райони Запорізької області), в яких має місце порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з профілактичного наркологічного огляду з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на

ринку, розглядати недоцільно, оскільки територіальним відділенням вже розглядається справа з тих же підстав у відношенні КУ «Обласний клінічний наркологічний диспансер».

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 14 березня 2012 року №169-р (зі змінами) територіальним відділенням було надіслано КУ «Обласний наркологічний диспансер» додаток від 24.03.2016 № 03-15-спр до подання 21.12.2015 № 03-285-спр про попередні висновки по справі № 03/62-15 для надання зауважень та заперечень стосовно результатів розгляду справи

Листом від 03.03.2016 № 1001 КУ «Обласний наркологічний диспансер» зауважила, що вартість послуги з проведення профілактичного наркологічного огляду є об'єктивно обґрунтованою, та надала свої заперечення.

За твердженням Диспансеру неприбуткові організації називаються неприбутковими не тому, що не мають прибутку, а тому, що не мають за мету його отримання при їх створенні, хоча отримання прибутку як побічний ефект не виключається. Рентабельність на рівні 25% без урахування матеріальних витрат (до власних витрат) включено до вартості платних послуг, та зазначена сума покриває подорожчання медикаментів, комунальних та інших послуг в моменти їх підвищення.

Також Диспансер зазначив, що розрахунок вартості платних послуг проводиться на майбутній період, а отже передбачити зміни у штатному розписі Диспансеру (спецкошти) не є можливим.

З вказаними запереченнями територіальне відділення не погоджується за таких підстав.

Відповідно до статті 1 розділу 1 Закону України «Про ціни та ціноутворення» норматив рентабельності - рівень прибутковості, що визначається суб'єктом господарювання під час формування ціни.

Отже, встановлення рентабельності в тарифах на платні медичні послуги передбачає отримання прибутку.

Разом з тим, як зазначалось вище, відповідно до Статуту Диспансеру, Положення про надання платних медичних послуг Диспансером (нова редакція), затвердженого наказом Диспансеру від 28.02.2014 № 24-Д, рішення ДПІ у Орджонікідзевському районі м. Запоріжжя від 08.01.2008 № 372, КУ «Обласний наркологічний диспансер» є неприбутковою установою, діяльність якої не має на меті отримання прибутку.

З приводу покриття витрат, пов'язаних з підвищенням заробітної плати, подорожчанням медикаментів, комунальних та інших послуг, що не передбачені в цінах на Послугу, варто зазначити наступне.

Законодавством не встановлено періодичності перегляду цін (тарифів) на товари (послуги) впродовж певного часу та заборони їх коригування у разі зростання витрат понад рівень, врахований в цінах (тарифах). Відтак, у разі зростання витрат, зокрема на оплату праці персоналу, задіяного у наданні Послуги, на придбання матеріалів, Диспансер має обґрунтовані підстави встановити нові ціни на Послугу, з урахуванням економічно обґрунтованих витрат.

Зокрема, у 2015 році Диспансером двічі здійснювався перерахунок вартості Послуги: у зв'язку з підвищенням заробітної плати задіяного у наданні Послуги медперсоналу та зростанням витрат на медикаменти та вироби медичного призначення.

Інші заперечення КУ «Обласний клінічний наркологічний диспансер» спростовуються матеріалами справи.

Частиною другою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення зазначеного порушення передбачена відповідальність у вигляді накладання штрафу у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Згідно зі звітом про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма № 4-1д, № 4-1м), доходи, що отримані КУ «Обласний клінічний наркологічний диспансер» за 2015 рік, складають 3 111 286 (три мільйони сто одинадцять тисяч двісті вісімдесят шість) гривень.

При визначенні розміру штрафу враховано, що:

- Диспансер співпрацював з територіальним відділенням у розгляді справи;
- порушення Диспансером законодавства про захист економічної конкуренції триває;
- дохід (орієнтовний), отриманий Диспансером за надання послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о за період травень 2015 року - лютий 2016 року, становить 1 771 937 (один мільйон сімсот сімдесят одна тисяча дев'яносто тридцять сім) грн.

На підставі вищевикладеного, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 31, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 14 березня 2013 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що комунальна установа «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради за результатами діяльності у 2015 році, січні - лютому 2016 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім Бердянського, Мелітопольського та Веселівського районів), як така, що не має жодного конкурента.

2. Визнати дії комунальної установи «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради, які полягають у встановленні економічно необґрунтованих цін на послугу з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. Відповідно до частини 2 статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення порушення, зазначеного у пункті 2 цього рішення, накласти на комунальну устанovu «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради, що знаходиться за адресою: вул. Седова, 31, м. Запоріжжя, 69057, код ЄДРПОУ 05498890, штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

4. Зобов'язати комунальну устанovu «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене у пункті 2 рішення, шляхом встановлення економічно обґрунтованих цін на послугу з лікарського наркологічного огляду та психологічного тестування громадян з

видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми №140-о.

Термін виконання – два місяці з дня отримання рішення.

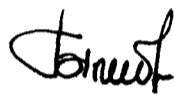
5. Закрити провадження у справі № 03/62-15 без прийняття рішення по суті в частині порушення комунальною установою «Обласний клінічний наркологічний диспансер» Запорізької обласної ради (код ЄДРПОУ 05498890) законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з наркологічного огляду з видачею сертифіката про проходження профілактичного наркологічного огляду форми № 140-о, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки територіальним відділенням розглянуто справу з тих же підстав щодо того самого відповідача.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання цього рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу, суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

О.М. Білий